

Bart Swinkels, directeur Swinkels Nutrition “Zoeken naar balans tussen kostprijs en diergezondheid”

Tekst en beeld: Rob van Ginneken

aandachtsgebieden bij het verbeteren van de diergezondheid en daarmee het verminderen van het antibioticagebruik. Het voeren van brijvoer heeft naast een kostenbesparing ook een gunstig effect op het maagdarmsstelsel. Maagzweren zijn bijvoorbeeld geen issue bij brijvoeding omdat de rantsoenen voldoende zuur zijn en brij zich goed door de maag verdeelt. Droogvoer wordt in kleinere porties opgenomen zodat het gaat zwerven en een bufferende werking heeft. Er moet bij brijvoer wel gelet worden op de structuur van het rantsoen. De voederconversie is beter bij fijn gemalen voer, grover voer is daarentegen veiliger voor de maag- en darmgezondheid.

- Wat valt u op tussen de diverse diergroepen?

Dat varieert. Bij vleesvarkens is heel duidelijk aangetoond dat het risico op salmonella lager ligt bij het voeren van brijvoeding in vergelijking met mengvoer. Bij biggen ligt het voordeel juist bij een hogere voeropname en daardoor sterkere biggen. Als er echter te veel concessies gedaan worden op het gebied van techniek is de kans op problemen bij brijvoer wel groot. Bij zeugen worden vaak bijproducten te snel uit het rantsoen vervangen door droogvoer in een brijvoedingsinstallatie. Dat wordt vaak gedaan om de kans op problemen te verminderen. Mijn mening is dat door de hogere pH de kans op problemen juist groter wordt. Daarbij neemt het een deel van het kostprijsvoordeel van brijvoeding weg, terwijl die toch al aan de krappe kant is bij zeugen.

- Welke grondstoffen onderhouden een direct verband met diergezondheid?

CCM bevat veel melkzuurbacteriën. Niet alleen maakt dat het voer smakelijker, maar ze hebben ook een positief effect

Verschillende uitdagingen staan de varkenshouderij te wachten. Het antibioticagebruik moet naar beneden en komend voorjaar wordt de maatregel om de fosfaatefficiëntie op het bedrijf te verbeteren dwingend. Beide kennen een directe relatie met voer. Continue monitoring van de kwaliteit is één van de voorwaarden om het rantsoen uitgebalanceerd te houden. Ook zijn er verschillende

toevoegingen die de werking van het maagdarmsstelsel kunnen verbeteren. Volgens Bart Swinkels van Swinkels Nutrition moet het effect echter wel zichtbaar zijn, anders zijn die additieven te kostbaar.

- Kunnen bijproducten een rol spelen in de reductie van antibiotica op varkensbedrijven?

Voer is één van de belangrijkste

op de darmflora. Melkzuurbacteriën zorgen ervoor dat de goede bacteriën in de darm de overhand krijgen, wat de vertering bevordert. In combinatie met soja als eiwitvoorziening is dat darmtechnisch gezien een ideaal rantsoen.

- Dus alle zelfmengers moeten overstappen naar een rantsoen met CCM en soja?

Zo eenvoudig ligt het niet. Een rantsoen met CCM en soja is weliswaar een veilig rantsoen, maar wel heel erg duur. Het is daarom zoeken naar een modus waarin een gezond rantsoen in evenwicht is met de kostprijs. Door soja te vervangen door raapschroot wordt het rantsoen weliswaar goedkoper, maar wel minder goed verteerbaar.

- Welke consequenties heeft dat voor de gezondheid van dieren?

Slecht verteerde eiwitten zijn een voedingsbron voor bacteriën. Coli is een voorbeeld van een besmetting die direct gerelateerd is aan voeding en kan worden herleid naar een slechte eiwitvertering. Bijvoorbeeld een streptokokkeninfectie heeft een minder duidelijke relatie. Diermeel was een ideale eiwitbron. Het was goed verteerbaar en qua kostprijs aantrekkelijk. Hoewel het nu verboden is als diervoeder, sluit ik niet uit dat het in de toekomst weer toegelaten gaat worden in diervoeders. Die geluiden circuleren nu al.

- Met diermeel is een grondstof afgevalen enkele jaren terug. Tarwegistconcentraten zijn er redelijk recent bijgekomen. Met name bij de introductie bleek er niet altijd overeenstemming te zijn tussen de papieren en de werkelijke inhoud. Speelt dat nu nog steeds?

Vroeger moesten de matrixen van TGC's nog weleens aangepast worden omdat de het gewenste resultaat in de stal achterbleef. Inmiddels is die problematiek achter de rug en zijn de producten betrouwbaar. De varkenshouder moet echter wel de kwaliteit van de grondstoffen blijven controleren bij aflevering, met name op de zuurtegraad. Het monitoren geeft een beeld van het verloop van de kwaliteit van een product. Een veranderde pH is een signaal dat het product anders is. Overigens geldt dat niet alleen voor TGC's en hoeft het niet alleen bij levering te gebeuren. Elke maand een keer de zuurtegraad testen is alvast een goed begin. Een gezond rantsoen heeft een pH tussen de 4 en 4,5.

- Kunnen natuurproducten ook een bijdrage leveren aan een gezond rantsoen?

Jazeker, oregano is een voorbeeld wat met name bij biggen breed wordt ingezet. Het heeft een antibacteriële werking. Daarnaast zijn er nog andere etherische oliën die dezelfde werking hebben. Ook zijn er zuren op de markt en aromatische producten welke ingezet kunnen worden om de bacteriedruk in de darmen te verminderen. Met probiotica zijn ook goede resultaten behaald. Over prebiotica ben ik wat minder enthousiast. Het is in mijn ogen een beetje hopen op een goede afloop, omdat je een voorschot neemt op de toekomstige darmwerking. Met name bij biggen is dat niet gewenst. Die diergroep is te kwetsbaar om mee te speculeren.

- Dus als je al deze producten toevoegt aan het rantsoen ben je gevrijwaard van problemen?

Ook hier geldt weer dat er een balans moet zijn tussen kostprijs en diergezondheidsvoordeel. De stelregel moet zijn dat de effecten duidelijk zichtbaar zijn. Is dat niet het geval, dan zijn de toevoegingen te duur.

- Hoe is het gesteld met het voederkennisniveau van de moderne varkenshouder?

Het niveau van de varkenshouders is de laatste jaren relatief hard toegenomen. Waar bijvoorbeeld de samenstelling van het rantsoen vroeger de taak van de voorlichter was, hebben tegenwoordig steeds meer varkenshouders een mening over de EW-waarde en de aminozuren in een rantsoen. Er lijkt een tweedeling te ontstaan. Enerzijds zijn er de varkenshouders die vasthouden aan een traditionele werkwijze, anderzijds is er een groep die gaat zoeken naar alternatieve kanalen. Zo is bijvoorbeeld ook mijnvoer.nl ontstaan.

- Kan elke varkenshouder een gezondheidsvoordeel boeken met bijproducten?

Ongetwijfeld, alleen zullen de effecten per bedrijf verschillen. Een ondernemer die altijd met diergezondheid en bijproducten bezig is geweest, zal altijd wel iets ontdekken waardoor de resultaten een fractie beter worden. Een varkenshouder die het nu pas oppakt zal wellicht gelijk een grote verbetering constateren.

- De varkenshouderij staat voor een uitdaging op het gebied van fosfaatefficiëntie, waarbij de eerste stappen gezet worden door een

verbeterde fosforbenutting uit voer. Zet dat de diergezondheid onder druk?

Door aan de onderkant van de fosfornorm te gaan zitten, werk je gezondheidsproblemen in de hand. Fosfor in bijproducten is echter wel beter verteerbaar dan fosfor in droogvoer, waar veel raap/zonnebloem inzit. Door goed om te gaan met de beschikbare fytafzettingen kun je het onverteerbaar fosfor nog beter beschikbaar maken voor het varken. In de praktijk blijkt ook dat varkenshouders niet terughoudend zijn om te investeren in gezonde grondstoffen. Vanwege het kostprijsvoordeel zijn ze in eerste instantie begonnen met brijvoeding en zijn ze altijd op zoek naar methoden om de kostprijs zeker niet te verhogen. ←

Profiel van Bart Swinkels

Bart Swinkels (31) is in 2001 afgestudeerd aan de Hogere Agrarische School in Den Bosch. In dienst van Hendrix UTD heeft hij anderhalf jaar in Duitsland gewerkt als brijvoerspecialist. Daarna is hij bedrijfsleider geweest bij een voerfabriek van een grote varkenshouder, waar hij onder meer verantwoordelijk was voor de inkoop van grondstoffen en de nutritie.

In 2007 richtte hij Swinkels Nutrition op. Als adviseur komt Swinkels op zo'n 60 bedrijven. Varkenshouders, bijproductenhandelaren en mengvoerfabrikanten behoren tot zijn klantenkring.

Naast de adviestak verkoopt Swinkels Nutrition Premix-kernen. De verhouding tussen beide takken is ongeveer 60 (verkoop)/40 (advies)

In maatschap met zijn vader heeft Bart Swinkels een vermeerderingsbedrijf in Someren. Het bedrijf met 780 zeugen wordt gerund in combinatie met twee medewerkers. ←